

УДК 331.5

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ: ТРЕНДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Віра Кудлай

Національний авіаційний університет, Київ, Україна

Резюме. Здійснено дослідження сутності міжнародного ринку праці та наголошено, що міжнародний ринок праці в контексті розвитку сучасної інформаційно-комунікаційної парадигми перебуває на етапі зміни структури, попиту та пропозиції людського капіталу. Зазначено, що розвиток і поглиблення міжнародного поділу праці, посилення інноваційної складової сучасного міжнародного бізнесу безпосередньо впливають на функціонування міжнародного ринку праці. Переміщення товарів, послуг, капіталу, інформаційних потоків призводить до переміщення людського капіталу, а також до зростання трудової міграції. Розглянуто світові економічні теорії щодо функціонування міжнародного ринку праці. При цьому зазначено про відсутність єдиного погляду щодо визначення міжнародного ринку праці та заходів щодо його вдосконалення. Зроблено висновок, що при трактуванні дефініції «міжнародний ринок праці» потрібно обов'язково враховувати особливості та специфіку людського ресурсу, а також виникнення нових форм і видів зайнятості в умовах глобалізації та диджиталізації світового економічного простору. Проведено аналіз економічних концепцій та теорій щодо потреби здійснення державного втручання у процеси зайнятості та міграції. Проаналізовано ключові чинники, які здійснюють вплив на функціонування та розвиток міжнародного ринку праці. Зазначено, що розвиток інформаційно-комунікаційних технологій спричинив створення нових форм і видів зайнятості, підвищення гнучкості та мобільності трудових ресурсів. Процеси глобалізації та диджиталізації сприяють посиленню відкритості національних ринків праці, створенню безбар'єрного переміщення трудових ресурсів. Також досліджено вплив диджиталізації всіх сфер економічного життя на зростання попиту провідних міжнародних компаній на інтелектуальний та кваліфікований персонал, який готовий експериментувати, приймати творчі, інноваційні рішення та навчатися протягом усього життя. Проаналізовано гострі питання, пов'язані з виїздом висококваліфікованих кадрів з країн із низьким рівнем економічного розвитку в країни, які мають високий рівень економічного розвитку. Зазначено, що така ситуація призводить до вимивання трудового потенціалу в країнах-експортерах людського капіталу, зниження економічних та соціальних стандартів праці, а також до зменшення фінансових резервів для формування бюджету країни-донора трудових ресурсів. Розглянуто вплив демографічного фактора на розвиток міжнародного ринку праці. Зроблено висновок, що структура та чисельність трудових ресурсів за регіонами світу є досить строката. Визначено, що в країнах з високим рівнем економічного розвитку спостерігаються тенденції до зниження рівня народжуваності, а також до зростання показників тривалості життя, рівня якості життя, частки трудових мігрантів у загальній чисельності працездатного населення. Зазначено, що в умовах соціально-економічних трансформацій, пов'язаних з диджиталізацією, відбуваються структурні та секторальні зміни в світовій економіці, її зокрема на міжнародному ринку праці.

Ключові слова: міжнародний ринок праці, зайнятість, міграція, глобалізація, диджиталізація.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.03.013

Отримано 05.03.2024

UDC 331.5

INTERNATIONAL LABOR MARKET IN THE CONDITIONS GLOBALIZATION AND DIGITALIZATION: TRENDS AND PERSPECTIVES

Vira Kudlai

National Aviation University, Kyiv, Ukraine

Summary. The article examines the essence of the international labor market and emphasizes that the international labor market in the context of the development of the modern information and communication

paradigm is at the stage of changing the structure, demand and supply of human capital. It is noted that the development and deepening of the international division of labor, the strengthening of the innovative component of modern international business directly affect the functioning of the international labor market. The movement of goods, services, capital, and information flows leads to the movement of human capital, as well as to the growth of labor migration. World economic theories regarding the functioning of the international labor market are considered. At the same time, it is noted that there is no unified view on the definition of the international labor market and measures to improve it. It was concluded that when interpreting the definition of «international labor market», it is necessary to take into account the peculiarities and specifics of human resources, as well as the emergence of new forms and types of employment in the conditions of globalization and digitalization of the world economic space. An analysis of economic concepts and theories regarding the need for state intervention in employment and migration processes has been carried out. The key factors influencing the functioning and development of the international labor market are analyzed. It was noted that the development of information and communication technologies caused the creation of new forms and types of employment, increased flexibility and mobility of labor resources. The processes of globalization and digitalization contribute to the strengthening of the openness of national labor markets and the creation of barrier-free movement of labor resources. The impact of digitization of all spheres of economic life on the growth of leading international companies' demand for intelligent and qualified personnel, who are ready to experiment, make creative, innovative decisions and learn throughout their lives, was also investigated. Acute issues related to the departure of highly qualified personnel from countries with a low level of economic development to countries with a high level of economic development are analyzed. It is noted that this situation leads to the washing away of labor potential in human capital exporting countries, a decrease in economic and social labor standards, as well as a decrease in financial reserves for the formation of the budget of the labor donor country. The influence of the demographic factor on the development of the international labor market is considered. It was concluded that the structure and number of labor resources by region of the world is quite varied. It was determined that in countries with a high level of economic development, there are trends to a decrease in the birth rate, as well as to an increase in indicators: life expectancy, quality of life, the share of labor migrants in the total number of working population. It is noted that in the conditions of socio-economic transformations associated with digitalization, structural and sectoral changes are taking place in the world economy, and in particular, in the international labor market.

Key words: *international labor market, employment, migration, globalization.*

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.03.013

Received 05.03.2024

Постановка проблеми. Глобалізаційні трансформації у світовій економіці висувають нові виклики до міжнародного ринку праці. Міжнародний ринок праці в контексті розвитку сучасної інформаційно-комунікаційної парадигми перебуває на етапі зміни структури, попиту та пропозиції людського капіталу. Варто зазначити, що відбуваються кардинальні зміни у поглядах, цінностях, пріоритетах працівників та роботодавців у процесі трудових відносин. Розвиток і поглиблення міжнародного поділу праці, посилення інноваційної складової сучасного міжнародного бізнесу безпосередньо впливають на функціонування міжнародного ринку праці. Переміщення товарів, послуг, капіталу, інформаційних потоків призводить до переміщення людського капіталу та зростання трудової міграції. Отже, дослідження сучасних викликів, які визначають функціонування міжнародного ринку праці, є актуальними й затребуваними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз міжнародного ринку праці є предметом наукового дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Виробничо-трудова взаємовідносина між роботодавцями та найманими працівниками, місце і роль ринку праці в системі економічних відносин відображені в наукових працях таких зарубіжних вчених: А. Сміта, Е. Тейлора, Т. Мальтуса, М. Фрідмена, Дж. Кейнса, С. Брю, М. Макконела. Серед вітчизняних науковців, які досліджували питання міжнародного ринку праці, його проблеми та перспективи, варто виділити О. Грішнову, А. Калину, В. Кудлай, А. Колота, Е. Лібанову, І. Петрова, В. Петюха, М. Семикінау І. Швець та ін.

Метою дослідження є визначення суті, структури, особливостей міжнародного ринку праці в умовах глобалізації та диджиталізації, дослідження основних викликів, які змінюють конфігурацію міжнародного ринку праці, а також прогнозування стратегічних напрямків розвитку міжнародного ринку праці в системі світових взаємозв'язків.

Постановка завдання. Для досягнення зазначеної мети наукового пошуку окреслено такі наукові завдання: розкрити сутність міжнародного ринку праці; визначити роль та вплив глобалізації та диджиталізації на розвиток міжнародного ринку праці; розкрити та проаналізувати сучасні тренди розвитку міжнародного ринку праці.

Методи дослідження. Для вирішення вищевказаних завдань застосовані наукові методи: аналіз та синтезу, узагальнення, індукції, аналогії.

Виклад основного матеріалу. В сучасній науковій літературі знаходять своє відображення проблеми регулювання міжнародного ринку праці. Значний доробок у дослідження суті та особливостей розвитку міжнародного ринку праці внесли такі вчені, як А. Базилук, Д. Богиня А. Оукен, П. Самуельсон. Здійснення наукового аналізу існуючих концепцій та теорій дає підстави стверджувати про відсутність єдиного погляду щодо визначення міжнародного ринку праці та заходів його вдосконалення. Такий стан вимагає актуалізації у розвитку теоретико-методологічного підґрунтя та систематизації існуючих наукових теорій.

У світовій економічній теорії до 30-х років ХХ ст. переважала думка щодо стихійного саморегулювання міжнародного ринку праці та невтручання національних і міжнародних органів влади в регулювання розвитку виробничо-трудова процесів, зайнятості, міграції. Фундатори та послідовники класичної політичної економії вважали, що міжнародній економіці властива повна зайнятість, яка регулюється автоматично під впливом конкуренції, взаємодії попиту та пропозиції на робочу силу. Проте «Велика депресія» у 1929–1933 роках призвела до тривалого масового безробіття, на яке ринковими методами не можна було вплинути.

Лише державне втручання органів влади в регулювання економіки, в тому числі в сферу зайнятості, змогло зменшити негативні явища на міжнародному ринку праці. Кейнс та його послідовники виступили за необхідність досягнення повної зайнятості шляхом державного втручання в економічні процеси. В подальшому, представники інших економічних шкіл і напрямків дотримувались ідеї обмеженого державного втручання в регулювання ринкових відносин, і ринку праці зокрема.

Варто зауважити, що спочатку ринок праці розглядався науковцями лише в межах національних кордонів держав. Під впливом процесів глобалізації та інтернаціоналізації світового ринку відбулося розширення фокусу наукового дослідження ринку праці до масштабів міжнародного. Серед найбільш відомих концепцій, які розглядають ринок праці на міжнародному рівні, варто виділити такі теорії:

- світового ринку праці;
- людського капіталу;
- суспільного капіталу;
- технологічного розвитку;
- нового міжнародного економічного порядку;
- сегментованого (подвійного) ринку праці;
- нову економічну теорію міграції.

В сучасній фаховій літературі не існує єдиного визначення дефініції «міжнародний ринок праці». І. Івахнюк визначає світовий ринок праці як економічний простір світу, який не має чітких державних або регіональних кордонів, формується й розвивається за рахунок міжнародних міграційних процесів, насамперед, у результаті експорту та імпорту робочої сили [2, с. 22–27]. Деякі автори стверджують, що сучасний світовий ринок праці – це новий якісний розвиток ринку робочої сили в умовах посилення процесів інтернаціоналізації виробництва; наднаціональне утворення, де на постійній основі виступають покупці й продавці зарубіжної робочої сили, що беруть участь у процесі відбору необхідної робочої сили в рамках міждержавного регулювання попиту – пропозиції робочої сили.

Ряд науковців застосовують інституціональний підхід до розгляду міжнародного ринку праці, тобто наголошують на системі економічних механізмів, норм, інструментів, які забезпечують взаємодію попиту на працю і її пропозицію на міждержавному рівні. Варто наголосити, що більшість авторів вважають, що міжнародний, або світовий, ринок праці – це система відносин, що виникають з приводу узгодження попиту та пропозиції світових трудових ресурсів, умов формування робочої сили, оплати праці та соціального захисту, які склалися через нерівномірність кількісного та якісного розміщення робочої сили по країнах світу та розбіжності в національних підходах до її відтворення. Волянська-Савчук Л. В., стверджує, що міжнародний ринок праці – це система трудових відносин, що відображають рівень соціального розвитку й досягнутий баланс інтересів між суб'єктами: працедавцями, працівниками, державою, профспілками й посередниками, комплексна поведінка яких розглядається через функції розподільну, регулятивну, інформаційну, посередницьку, стимулюючу, оздоровчу, головною з яких виділена розподільна функція, яка відображає усі соціально-економічні явища [1].

На наш погляд, при трактуванні дефініції «міжнародний ринок праці» потрібно обов'язково враховувати особливості та специфіку людського ресурсу, а також виникнення нових форм і видів зайнятості в умовах глобалізації та диджиталізації світового економічного простору.

Розвиток сучасного міжнародного ринку праці визначається впливом економічної міграції людського капіталу. Варто наголосити, що за експертними оцінками фахівців Міжнародної організації праці (МОП), в 2023 році у світі до трудових мігрантів можна віднести 45 млн осіб. Чисельність мігрантів протягом останніх двадцяти п'яти років зросла майже в два рази і в подальшому тенденція до зростання економічної міграції буде зберігатися. За прогнозами фахівців ключовими чинниками розвитку міжнародного ринку праці в майбутньому будуть займати професійний рівень підготовки працівників, їх особисті та фахові компетенції. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій спричинив створення нових форм і видів зайнятості, підвищення гнучкості та мобільності трудових ресурсів. Процеси глобалізації та диджиталізації сприяють посиленню відкритості національних ринків праці, створенню безбар'єрного переміщення трудових ресурсів.

Диджиталізація всіх сфер економічного життя впливає на зростання попиту провідних міжнародних компаній на інтелектуальний та кваліфікований персонал, який готовий експериментувати, приймати творчі, інноваційні рішення та навчатися протягом усього життя.

Аналітичні дослідження поточного та прогнозного стану міжнародного ринку праці, які були здійснені Міжнародною організацією праці (МОП) дають можливість зробити такі важливі висновки:

- протягом 2020–2023 років рівень безробіття на міжнародному ринку праці зменшився з 7% до 5,5%. При цьому чисельність безробітних у 2023 році склала 208 мільйонів осіб;
- рівень зайнятості на міжнародному ринку праці у 2023 році на 1,3 процентних пункти зменшився порівняно з 2022 роком.

Варто наголосити на високому показникові неофіційної зайнятості. У 2022 році близько 60% усіх працюючих, а це 2 млрд осіб, не мали офіційного працевлаштування. Це є досить великою соціально-економічною проблемою як для працівника, так і для держави. Неофіційно працевлаштовані не мають соціального захисту та матеріальних допомог на випадок втрати здоров'я й неможливості виконувати свої трудові обов'язки, а також не зможуть отримувати пенсійні виплати. Водночас державний бюджет не отримає податкових надходжень з прибутку підприємств та з заробітної плати працюючих. Зростання рівня інфляції негативно впливає на зменшення

реального доходу працівників і в подальшому така тенденція, на жаль, буде залишатися в зв'язку з падінням зростання світової економіки та військовою агресією росії.

МОП прогнозує, що відновлення зростання світової економіки після пандемії Covid-19 та зростання рівня зайнятості зокрема, не відбудеться раніше 2025 року. Рівень продуктивності праці у 2023 році підвищився на 3% порівняно з 2020 роком. Зберігається негативна тенденція щодо участі молоді у суспільно-відтворювальних процесах. Майже 25% молоді не задіяні у процесах виробництва, а також у навчанні та перепідготовці. Така ситуація в подальшому буде негативно впливати на якість трудових ресурсів, їх можливостях реалізувати свій трудовий потенціал. Водночас це негативно впливає і на можливості роботодавців запроваджувати інноваційні технології, які потребують висококваліфікованого персоналу, що володіє сучасними знаннями й виробничими практиками.

Аналіз гендерних особливостей на міжнародному ринку праці дозволяє зробити висновки щодо існування гендерного розриву в офіційних заробітних платах на користь чоловіків. У 102 країнах світу гендерний розрив в оплаті праці склав близько 14%. При цьому жінки мали на 52% менший трудовий дохід порівняно з чоловіками. Для країн з низьким рівнем доходів населення гендерний розрив у рівнях оплати праці є ще більший. Жінки мали лише 30% трудового доходу порівняно з чоловіками.

За результатами аналітичного дослідження фахівці Міжнародної організації праці (МОП) рекомендують міжнародному співтовариству для стабілізації ситуації на міжнародному ринку праці запровадити такі заходи:

- розробити програми щодо зменшення рівня неформальної зайнятості;
- стимулювати роботодавців щодо підвищення продуктивності праці шляхом упровадження інноваційних технологій виробництва;
- розширити доступ молоді, жінок до навчання, професійної підготовки та перепідготовки;
- забезпечити гендерну рівність в отриманні трудових доходів;
- адаптувати міграційну політику держав-імпортерів та держав-донорів трудових ресурсів до реалій, які характерні для сучасного міжнародного ринку праці.

Для сучасного міжнародного ринку праці досить гострими є питання, пов'язані з виїздом висококваліфікованих кадрів з країн із низьким рівнем економічного розвитку в країни, які мають високий рівень економічного розвитку. Така ситуація призводить:

- до вимивання трудового потенціалу в країнах-експортерах трудових ресурсів;
- зниження економічних та соціальних стандартів праці;
- зменшення фінансів резервів для формування державного бюджету.

Вплив демографічного фактора на розвиток міжнародного ринку праці є досить важливим. Структура та чисельність трудових ресурсів за регіонами світу є досить строката. Серед мігрантів превалює економічно активне населення, а також особи чоловічої статі. Результати дослідження ООН свідчать, що в країнах з високим рівнем економічного розвитку спостерігаються тенденції до:

- зниження рівня народжуваності;
- зростання тривалості життя;
- зростання рівня якості життя;
- зростання частки трудових мігрантів у загальній чисельності працездатного населення.

Трудові мігранти складають близько 5% працездатного населення світу. При цьому мігранти з високим рівнем кваліфікації та досвідом роботи можуть сприяти розвитку інноваційних галузей економіки та впливати на зростання добробуту в країні, яка приймає трудових мігрантів. Рівень зайнятості трудових мігрантів у більшості

випадків є вищим у порівнянні з корінним населенням. При цьому рівень зайнятості жінок-мігранток на 18% є вищим порівняно із зайнятістю місцевих. Для сучасного міжнародного ринку праці характерні такі основні центри: Північноамериканський, Західноєвропейський регіони, регіон Південно-Східної та Західної Азії, Арабський та Латиноамериканський регіони.

Варто зазначити такі основні міграційні потоки економічно активного населення:

- міграція із країн, що розвиваються до промислово розвинених країн;
- міграція у межах промислово розвинених країн;
- міграція робочої сили між країнами, що розвиваються;
- міграція наукових працівників, кваліфікованих спеціалістів із промислово розвинених країн у країни, що розвиваються.

В умовах соціально-економічних трансформацій, пов'язаних з диджиталізацією, відбуваються структурні та секторальні зміни в світовій економіці, і зокрема, на міжнародному ринку праці. Прогнозні розрахунки фахівців свідчать, що 90% усіх додаткових вакансій будуть відкриватися для фахівців, які мають вищу освіту. Внаслідок синергійного ефекту процесів глобалізації та диджиталізації міжнародний ринок праці зазнає кардинальних зрушень. У зв'язку зі зниженням частки первинного сектора та зростанням частки третинного сектора світової економіки, посиленням процесів деконцентрації промислових сфер діяльності, зростання частки нових галузей у порівнянні з традиційними галузями світової економіки формуються сучасні тенденції в структурі зайнятості на світовому ринку праці.

Для розвинених країн світу характерна інформаційна модель розвитку економіки та інформаційна модель структури зайнятості населення. У США, Канаді, Великій Британії близько 75% зайнятих працюють у сфері послуг. При цьому інформатизація та IT-сфера є окремими і самостійними галузями, в яких зосереджена найбільша частка зайнятих працівників сфери послуг. Ключова роль зайнятості в IT-сфері зумовлена важливим місцем та роллю знань у суспільно-економічних процесах, а також впливом на зростання продуктивності праці та економічного благополуччя. Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють збільшити частку робочих місць із частковою віддаленою та надомною зайнятістю. Для країн із розвинутою економікою попит на трудові ресурси з високим кваліфікаційним рівнем має вищі темпи зростання у порівнянні з пропозицією таких трудових ресурсів. При цьому протилежна тенденція відбувається на ринку низькокваліфікованої праці.

Варто зазначити, що відбувається зменшення частки оплати праці низькокваліфікованих фахівців у світовому ВВП, а також зниження доходів малокваліфікованих працівників. За прогнозами фахівців МОП така ситуація в подальшому буде зберігатися. Для вирішення питання працевлаштування більшої чисельності працівників потрібно розширювати ланцюжок створення додаткової вартості продукції. Таким чином, це створить ширші можливості для працевлаштування економічно активного населення. Розвиток сфери охорони здоров'я, освіти, обслуговування домогосподарств також може вирішити питання працевлаштування на міжнародному ринку праці. Державні органи, приватні роботодавці мають розробляти стратегії щодо активнішого залучення жінок, молоді, літніх працівників до зайнятості за рахунок розвитку програм навчання, стажування, підвищення кваліфікації.

Диджиталізація впливає на активне запровадження цифрових технологій, цифрових засобів праці в усі сфери міжнародного ринку праці. Дослідження, проведені міжнародними фахівцями, свідчать, що на кінець 2024 року майже 5 млрд осіб у світі будуть активними споживачами інтернет-послуг. Варто зауважити, що цей показник у подальшому буде неухильно зростати. Фахівці також прогнозують, що використання штучного інтелекту змінить попит на певні професії та спеціальності. Так, певні

спеціальності можуть взагалі не бути затребувані на міжнародному ринку праці. Таким чином це вплине на зростання рівня безробіття в певних галузях економічної діяльності. Протягом найближчих п'яти років майже 75% міжнародних компаній будуть використовувати технології штучного інтелекту в своїх бізнес-процесах. Такі чинники вплинуть на скорочення 26 млн працівників. Найбільше це вплине на фахівців, які виконують облікову, адміністративну, канцелярську роботу. В той же час, як зазначають фахівці, стрімко зростає попит на фахівців, які володіють сучасними цифровими навичками та технологіями. Зростає потреба у фахівцях з кібербезпеки, роботи з великими даними.

Висновки. Розвиток міжнародного ринку праці, в першу чергу, відбувається під впливом процесів глобалізації та диджиталізації. Дослідження показало, що сучасні міграційні моделі насамперед пов'язані з глобалізаційними трансформаціями світової економіки. Так, трансформації, які відбуваються в глобалізованій світовій економіці, дозволяють констатувати кардинальні зміни в технологічному укладі, які безпосередньо впливають на усталені процеси світового виробництва товарів і послуг, ланцюжки виробництва-постачання-споживання [3]. Водночас зміни в структурі міжнародного ринку праці, обсягах та структурі попиту й пропозиції на робочі місця, інфраструктурні зрушення в подальшому будуть залежати від рівня якості та швидкості проникнення цифрових технологій в економічні та соціальні сегменти міжнародного ринку праці.

Conclusions. Therefore, the development of the international labor market is primarily influenced by the processes of globalization and digitalization. The study showed that modern migration patterns are primarily related to globalization transformations of the world economy. Thus, the transformations taking place in the globalized world economy make it possible to state radical changes in the technological structure, which directly affect the established processes of global production of goods and services, production-supply-consumption chains [7]. At the same time, changes in the structure of the international labor market, the volume and structure of demand and supply for jobs, infrastructural shifts in the future will depend on the level of quality and speed of penetration of digital technologies into the economic and social segments of the international labor market.

Список використаних джерел

1. Волянська-Савчук Л. В. Теоретичні засади ринку праці в економічній системі. Економіка і організація управління. 2019. Вип. 1. С. 21–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2019_1_5 (дата звернення: 29.12.2023).
2. Шевчук В. О. Концептуалізація поняття «світовий ринок праці». Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент: зб. наук. пр. 2022. Випуск 53. С. 22–27.
3. Кудлай В. Глобальні тренди екологічного розвитку світової економіки в умовах цифровізації. Галицький економічний вісник. 2023. Том 84. № 5. С. 7–14. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.007

References

1. Voljansjka-Savchuk L. V. (2019). Teoretychni zasady rynku praci v ekonomichnij systemi. [Theoretical foundations of the labor market in the economic system]. *Ekonomika i orghanizacija upravlinnja*, vol. 1, pp. 21–32. Available at: <http://medgen.ru/docs/differentialdiagnostics.pdf> (accessed 29 December 2023).
2. Shevchuk V. O. (2022). Konceptualizacija ponjattja “svitovij ryнок praci”. [Conceptualization of the concept of “world labor market”]. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnogho ghumanitarnogho universytetu*. Serija: Ekonomika i menedzhment: zb. nauk. pr, vol. 53, pp. 22–27.
3. Kudlai V. (2023). Ghlobaljni trendy ekolohichnogho rozvytku svitovoji ekonomiky v umovakh cyfrovizaciji [Global trends of the ecological development of the world economy in digitalization conditions]. *Galician economic journal*, vol. 84, no. 5, pp. 7–14. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.007